

ОСНОВНИ КОНЦЕПТИ НА ТУРИЗМОТ

ЕМИЛИЈА ТОДОРОВИЌ, НАДИЦА ИЛИЕВСКА, ДЕЈАН
МЕТОДИЈЕСКИ, ОЛИВЕР ФИЛИПОСКИ

ОСНОВНИ КОНЦЕПТИ НА ТУРИЗМОТ

ТУРИСТИКА
СКОПЈЕ
2023

Автори:

Емилија Тодоровиќ, СУГС „Лазар Танев“, Скопје

Надица Илиевска, СУГС „Лазар Танев“, Скопје

Дејан Методијески, Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Оливер Филипоски, Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Уредник: Никола Цуцулески

Рецензенти: Нако Ташков, Горан Антониевски

Лектор: Толе Белчев

Дизајн: Туристика Скопје

Печати: Печатница Дуле 99

Тираж: 100

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје
338.48-1/6(075)
338.48-1/6:005.336(075)
ОСНОВНИ концепти на туризмот / Емилија Тодоровиќ, ... [и др.]. -
Скопје: Туристика, 2023. - 174 стр.: илустр.; 25 см Други автори:
Надица Илиевска, Дејан Методијески, Оливер Филипоски. -
Библиографија: стр. 169-172
ISBN 978-608-4872-18-4
1. Тодоровиќ, Емилија [автор] 2. Илиевска, Надица [автор] 3.
Методијески, Дејан [автор] 4. Филипоски, Оливер [автор]
а) Туризам -- Карактеристики -- Класификација -- Учебници б)
Туризам -- Развој -- Македонија -- Свет -- Учебници
COBISS.MK-ID 61794309

Содржина

Предговор	7
I. ПОИМ И РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ	9
1. Развоен пат на туризмот како општествена појава ...	9
1.1. Предтуристичка епоха	11
1.2. Туристичка епоха	14
1.3. Почетоци на организираниот туризам	15
1.4. Современ туризам	16
2. Основни карактеристики на туризмот	17
2.1. Поим за туризам и турист	21
2.2. Основни компоненти на туризмот како општествена појава	24
2.2.1. Поим и карактеристики на туристичкиот производ	24
2.2.2. Туристичка дестинација	26
2.2.2.1. Елементи на туристичката дестинација	28
2.2.3. Туристичкиот пазар и неговите составни елементи	31
2.3. Основни карактеристики на туризмот	33
2.3.1. Основи категории на туризмот	34
3. Класификација на туристичките потреби и мотиви .	36
3.1. Поим и видови туристички потреби	37
3.1.1. Видови туристички потреби	39
3.2. Мотивација во туризмот	41
3.3. Туристички мотиви	44

3.3.1. Процес на донесување одлуки во туризмот	45
4. Перспективи за развој на туризмот во Северна Македонија и во светот.....	48
4.1. Перспективи за развој на туризмот во Северна Македонија	48
4.2. Развој на туризмот во некои земји во Европа и светот.....	58
4.3. Меѓународни туристички организации.....	68
II. ФАКТОРИ И ФУНКЦИИ НА ТУРИЗМОТ	79
1. Фактори на туристичка побарувачка.....	79
1.1. Фактори на туристичка побарувачка	81
1.2. Објективни фактори на побарувачката	82
1.2. Субјективни фактори на побарувачката	82
2. Различни фактори на туристичката понуда	83
2.1. Фактори на туристичка понуда.....	84
2.2. Атрактивни фактори	85
2.3. Комуникативни фактори	88
2.3. Рецептивни фактори.....	90
3. Значење на посредничките фактори на туризмот ...	93
3.1. Туристичките агенции како посреднички фактор на туризмот	93
4. Функции на туризмот.....	97
4.1. Економски функции на туризмот	99
4.2. Некономски функции на туризмот.....	103

III. ВИДОВИ ТУРИЗАМ.....	106
1. Класифицирање на видовите туризам според различни критериуми.....	106
1.1. Особености на масовниот и индивидуалниот туризам.....	108
1.2. Предности и недостатоци на масовниот и индивидуалниот туризам	111
1.3. Критериуми за поделба на туризмот.....	114
2. Карактеристики на различни видови туризам врз основа на местото на одвивање на туристичката дејност	115
2.1. Видови туризам врз основа на местото на одвивање на туристичката дејност	116
2.1.1. Крајбрежен туризам (приморски, езерски, речен)	116
2.1.2. Планински туризам	117
2.1.3. Бањски туризам.....	118
2.1.4. Селски (рурален) туризам	120
2.1.5. Градски туризам	123
3. Специфични видови туризам.....	126
3.1. Видови туризам врз основа на културолошки елементи	126
3.1.1. Културен туризам	127
3.1.4. Гастрономски и вински туризам	132
3.1.5. Религиозен туризам.....	135
3.2. Видови туризам врз основа на природни елементи	139
3.2.1. Еко туризам.....	140

3.2.2. Спелеолошки туризам	142
3.2.3. Здравствен туризам	144
3.2.4. Ловен и риболовен туризам.....	146
IV. ТУРИЗМОТ И ОСТАНАТИТЕ СТОПАНСКИ И НЕСТОПАНСКИ ДЕЈНОСТИ.....	148
1. Поврзаност на туризмот со стопанските дејности .	148
1.1. Видови стопански дејности	149
1.2. Поврзаноста на туризмот со различни стопански дејности	152
1.3. Туризам и сообраќај, угостителство, индустрија, трговија, градежништво, земјоделство	154
1.3.1. Туризам и угостителство.....	161
2. Поврзаност на туризмот со нестопанските дејности	162
2.1. Видови нестопански дејности	163
2.2. Поврзаност на туризмот со нестопанските дејности.....	163
2.3. Туризам и култура, образование, здравство... 163	
3. Стопанско значење и економски ефекти од соработка на туризмот со другите стопански и нестопански дејности	166
3.1. Стопанско значење и економски ефекти од меѓусебната соработка на туризмот и останатите стопански и нестопански дејности.....	167
Користена литература.....	169

Предговор

Книгата „Основни концепти на туризмот“ е наменета за сите кои работат во секторот туризам и угостителството, за академската јавност, студентите, учениците, истражувачите, заинтересираните страни од приватниот, јавниот и невладиниот сектор кои директно или индиректно се поврзани со учество во туризмот. Книгата е изготвена со цел да се збогати постоечката литература поврзана со проблематиката и основните концепти на туризмот.

Во разработката на содржината, користена е релевантна литература од познати автори и институции од областа на туризмот. Материјалот во книгата е поделен во четири основни поглавја.

Првата глава во книгата, насловена како „Поим и развој на туризмот“, ги опфаќа содржините поврзани со развојниот пат на туризмот како општествена појава, основните карактеристики на туризмот, поим и класификација на туристичките потреби и мотиви и перспективите за развој на туризмот во Северна Македонија и во светот.

Во втората глава „Фактори и функции на туризмот“, направен е преглед на различните фактори на туристичка побарувачка и понуда, како и значењето на посредничките фактори во туризмот. Исто така, во оваа глава се прави осврт на економските и нееккономските функции на туризмот.

Третата глава „Видови туризам“, содржи класифицирање на видовите туризам според различни критериуми. Во овој дел е обрнато внимание и на

карактеристиките на различни видови туризам врз основа на местото на одвивање на туристичката дејност, како и специфичните видови туризам кои се засноваат на културни и природни елементи.

Четвртата глава е посветена на „Туризмот и останатите стопански и нестопански дејности“. Во овој дел се обработуваат содржини за поврзаноста и меѓусебното влијание на туризмот со стопанските и нестопанските дејности, како и стопанското значење и економските ефекти од соработка на туризмот со другите дејности.

Имајќи предвид дека ова е прво издание на книгата, можеби сме пропуштиле некои важни елементи поврзани со основните аспекти на туризмот. За сите забелешки, мислења и коментари, авторите ќе Ви бидат благодарни и ќе ги земат предвид при создавањето на второто дополнето и проширено издание. Исто така, искажуваме благодарност и до сите наши колеги и соработници кои дадоа придонес во обезбедувањето на неопходните материјали за комплетирање на книгата, како и на рецензентите за укажаните искрени и конструктивни сугестии.

Авторите

